

Bulletin Juli 2010

Bloemenpracht

We krijgen regelmatig complimenten van vaste en incidentele bezoekers van het park. Toen geïnteresseerden voor een appartement in Hessingstaete (zie elders in dit bulletin) in Bloeyendael kwamen kijken waren ze zeer onder de indruk. En vervolgens hevig teleurgesteld toen we hen wezen op de locatie die Hessing voor ogen heeft. We zijn dan ook trots op ons park. Trouwe lezers weten inmiddels dat dit het resultaat is van jarenlang zorgvuldig beheer. De natuur krijgt veel ruimte maar wel met enige begeleiding. Zo zouden de open plekken zonder de winterse snoei- en kapbeurt geleidelijk aan in dicht bos veranderen en zou de bloemweelde er niet zijn als we niet twee keer per jaar het gemaaide hooi zouden afvoeren. In dit bulletin kunt u meer lezen over bloemen die het steeds beter doen in ons park.

Op de laatste vrijdag van maart hebben we vele donateurs, vrijwilligers en relaties verwelkomd op onze voorjaarsreceptie en vanaf april ook andere bezoekers op onze maandelijks open dagen. De Dag van het Park was dit jaar niet gezegend met mooi weer, maar elders kunt u lezen dat dit de stemming niet heeft gedrukt. De afgelopen periode hadden we verder intensieve contacten met de gemeenteraad: veelal nieuwe leden hebben we twee keer toegesproken op raadsinformatie avonden, onder meer over een nieuw bestemmingsplan, en 1 juni hebben we een delegatie rondgeleid in het park. Ook met het nieuwe college van B&W hopen we binnenkort kennis te maken. We beheren het park samen met de gemeente, dus zijn deze contacten van belang! (TR)

Hessingstaete

Het kan inmiddels niemand meer in Utrecht en ruime omgeving zijn ontgaan dat auto importeur Hessing op het complex langs de Utrechtseweg een project gaat ontwikkelen voor luxe woningen. En dat allemaal onder de naam 'Park Bloeyendael'.

Wij hebben Hessing per brief gevraagd om uitleg en overleg over deze naamkeuze. Daarop kregen wij de reactie dat Hessing al sinds 1974 de naam Bloeyendael was gaan gebruiken voor interne, bedrijfsmatige rechtspersonen omdat het landgoed Bloeyendael in het verleden op zijn terrein zou zijn gevestigd. Hij wilde met ons overleggen als hij zijn onderzoek zou hebben afgerond naar de precieze datum waarop rechten aan de naam Bloeyendael zijn vastgelegd. Navraag leerde ons dat Hessing de rechtspersonen waarin de naam Bloeyendael voorkwam al bijna 20 jaar geleden heeft geliquideerd. Verder zijn wij zelf maar weer eens in de archieven gedoken en hebben opnieuw geconcludeerd dat het buitenhuis Bloeyendael in het oostelijk deel van ons park heeft gestaan of hooguit net ernaast, maar in elk geval ten westen van de A27, dus zeker niet dicht bij het Hessingterrein. In een tweede brief hebben we Hessing al onze documentatie toegezonden. Wij hebben hem daarbij gewezen op de misverstanden die twee naastgelegen gebieden met dezelfde naam kunnen veroorzaken. Niet alleen bezoekers en leveranciers, maar ook nooddiensten gaan zich straks vergissen. En dat kan ernstig uitpakken: als brandweer, politie en ziekenwagen op de verkeerde plek naar brandhaard of slachtoffers zoeken kan er kostbare tijd verloren gaan. Voor de gevolgen die dat kan hebben voor bezoekers en personen die beroepshalve of als vrijwilliger in ons park werkzaam zijn, hebben wij Hessing aansprakelijk gesteld. En opnieuw hebben wij gevraagd om overleg. Hierop is echter in het geheel niet meer gereageerd.

Inmiddels hebben dagbladen en lokale bladen aandacht aan de zaak besteed, maar Hessing houdt zich buiten de discussie. Nu is het gebruik van de naam park Bloeyendael nog een werknaam voor het project. De officiële naam voor het wooncomplex en de daarin gelegen straten moeten echter door de gemeente De Bilt worden vastgesteld. Wij hebben de gemeente De Bilt dan ook met klem gevraagd om daarbij de naam Bloeyendael niet toe te kennen. We hopen daar nu snel reactie op te krijgen. Met de gemeente Utrecht hebben wij

afstemming over onze activiteiten en beraden wij ons op nadere acties. Wij houden u op de hoogte over Hessingstaete. (TR)

Hessingstaete (foto Laurens van Leeuwen)

Word donateur van de Stichting Bloeyendael!

Wie (minimaal) 12 euro stort op ING rekening 344 6650 t.n.v. Stichting Bloeyendael in Utrecht onder vermelding van 'nieuwe donateur' ontvangt een informatiepakket. Vermeld daarbij wel uw adresgegevens. Donateurs krijgen periodiek het bulletin thuisbezorgd met informatie over het park en de omgeving. Donaties aan de stichting zijn aftrekbaar van belastingen.

U kunt zich ook als donateur aanmelden via www.bloeyendael.nl

De Dag van park Bloeyendael op 30 mei

Al in januari begonnen de voorbereidingen voor onze deelname aan de Dag van het Park. Het vinden van muziekgroepen waarvan de muziek goed past in ons park kost nu eenmaal tijd. Nadat de aangevraagde vergunningen en subsidies waren toegekend moesten flyer en poster worden gemaakt. En natuurlijk vrijwilligers gevraagd om mee te helpen. Vervolgens zijn park en paviljoen voorbereid.

Zondagmorgen 30 mei scheen er een bleek zonnetje af en toe. Bij het plaatsen van de informatieborden en tramhaltesborden, het (laten) opzetten en inrichten van de 3 tenten bleven we droog. Maar na de lunch begon het te regenen en bezoekers in regenkleding of onder parapluus druppelden binnen. Van waterdierpjes vangen word je toch al een beetje nat, deze activiteit blijft kinderen en volwassenen trekken.

waterdierpjes vangen (foto Laurens van Leeuwen)

In het paviljoen verdrong jong en oud zich weer boven de microscopen, de waterbakken met spannende diertjes en een uitstalling van planten uit het park. Vrijwilligers van de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie (NJJN) hielpen bij deze activiteiten mee. En op het terras kreeg men informatie over de andere activiteiten in het park.

Dit jaar reden er twee verschillende Paardentrans naar Bloeyendael: één vanaf het Wilhelminapark tot einde Stolberglaan en één vanaf de Voorveldspolder tot ons paviljoen. Er werd goed gebruik gemaakt van dit bijzondere vervoersmiddel.

Rond half 3 begon de zon weer te schijnen en kwamen er steeds meer bezoekers. De optredens van het duo Kochawiem (Joodse, Israëlische en Hongaarse muziek), Het Paleiskoor (swingend en vrolijk, soms melancholiek) en het duo Caroline Lobanov (Braziliaanse muziek, bossanova's en swingende samba's) klonken mooi in regen en zon en er waren altijd luisteraars.

De koffie en koektent deed goede zaken: bijna alle hapjes van de Veldkeuken gingen op. De twee gidsen die klaar stonden om bezoekers rond te leiden hadden dit jaar niet zo veel te doen, maar hebben zich weer op ander gebied verdienstelijk gemaakt.

In de grote tent waren kramen van de volkstuintvereniging ATV Stadion, de NJN, een stand van een van onze vrijwilligers met bijzondere kralen van hout en Stichting Bloeyendael zelf. Er werd heel wat informatie uitgewisseld.

Ondanks de regen was het toch een geslaagde dag voor de ruim 75 bezoekers: sommigen komen vooral voor de waterdierpjes en anderen bleven bij de muziektent. Ook de vrijwilligers waren positief over deze Dag van het Park. Er was meer gelegenheid om eens nader kennis met elkaar te maken en ook de kennis die men had over de natuur in Park Bloeyendael met elkaar uit te wisselen. Zonder hun inzet was deze dag niet mogelijk geweest! (AB)

Luisteren naar muziek in de natuur (foto Laurens van Leeuwen)

De heemtuin en het Dotterbloem-verbond

In de bijzondere plantkunde verstaat men onder een verbond een groep planten die men altijd gezamenlijk in een bepaald biotoop kan aantreffen. Verbonden kunnen worden gegroepeerd in orden en deze weer in klassen.

Het vegetatietype van de heemtuin heeft zich de laatste twee decennia ontwikkeld tot het Dotterbloemverbond (het zogenaamde *Calthion palustris*), omdat de kensoorten (karakteriserende soorten) van dit verbond hier het meest op de voorgrond treden. Enkele voorkomende soorten, die door veel mensen kunnen worden herkend, zijn natuurlijk de Dotterbloem, Echte koekoeksbloem, Grote ratelaar, Moerasrolklaver en Lidrus ('n Paardenstaart).

De Dotterbloem-gemeenschappen in Nederland staan onder druk. Door slecht beheer, verstoring en verdroging gaat een aantal terreinen in kwaliteit achteruit. Daarom is het bijzonder te noemen, dat door het consequente beheer met de hulp van de onvolprezen vrijwilligers van Bloeyendael dit in een zo relatief korte periode tot stand kan komen. Overigens is het gebied nog steeds in ontwikkeling. Zo is er ook dit jaar weer een ruime toename van het aantal dotters en een kleine explosie van Rietorchissen (*Dactylorhiza majalis* subsp. *praetermissa*).

In verband met het voortbestaan van een goed ontwikkelde plantengemeenschap, is een zuiver hooilandbeheer een voorwaarde. In het bijzonder in natte dotterbloemhooilanden dient bij het maaien licht materieel te worden gebruikt om het structuurbederf van de bodem te voorkomen. Een luchtige bodem staat garant voor de noodzakelijke zuurstofvoorziening van de wortelzone. Handmatig hooien is al even belangrijk en dit helpt ook mee aan het verspreiden van zaden.

Dotterbloem (foto Laurens van Leeuwen)

Een bijzonder woord van dank gaat uit naar Matthijs van Hoorn (KNNV Zeist) en Jouke van der Kamp (KNNV Utrecht, vrijwilliger Bloeyendael) die op deskundige wijze de determinatie van dit vegetatietype hebben verricht. Bovendien hebben zij de mossen in het gebied van Bloeyendael gedetermineerd en er tot nu toe meer dan 50 soorten gevonden. Maar hierover later meer. (TdR)

De Pinksterbloem, Echte koekoeksbloem en Rietorchis

Wat hebben deze planten gemeenschappelijk zult u misschien denken. De planten komen immers al jaren voor in Bloeyendael. Een regelmatige en oplettende wandelaar heeft de afgelopen jaren kunnen zien, dat de hier genoemde soorten geleidelijk aan wat meer voorkomen. Zo'n acht jaar geleden kreeg ik van een mevrouw met loslopende hond de opmerking te horen: "Waarom doen jullie zo moeilijk, er staan niet eens Pinksterbloemen." Natuurlijk waren er al Pinksterbloemen, maar slechts enkele tientallen verspreid in Bloeyendael. Ik probeerde haar uit te leggen, dat door goed beheer en enkele jaren geduld de geschikte graslanden net zo veel Pinksterbloemen zouden bevatten als de weilanden uit haar jeugd. Welnu, dit jaar was het bijna zover. Op verscheidene plekken konden wij genieten van massale bloei van de Pinksterbloem vooral in de heemtuin. Ook de Echte koekoeksbloem blijkt zich hier en daar in een jaar tijd te hebben vertienvoudigd. Bijzonder is in de heemtuin, dat er een kleine explosie is van de Rietorchis. Op de andere geschikte graslanden in Bloeyendael is de ontwikkeling trager en moeilijker. Sommige mensen lopen het veld in, wanneer zij een orchidee zien en vertrappen dan vaak andere nog niet bloeiende exemplaren en jonge kiemplanten. Bovendien verstoren en verdichten zij de bodem. Dit alles werkt de ontwikkeling van orchideeën en andere bijzondere planten tegen. In hun ongeduld zien zij vaak de orchideeën over het hoofd, die dicht bij het pad staan.

Omdat er in de heemtuin veel bij wet beschermde soorten planten voorkomen, blijft het terrein buiten de open uren gesloten. Het effect hiervan op de ontwikkeling van de vegetatie is ook voor een belangstellende leek waarneembaar.

Wanneer veel soorten massaal voorkomen in een verschrallend grasland , kan men heel mooi de kleurwisselingen van het grasland zien in de tijd. Elke soort heeft zijn eigen bloeiperiode waarin de planten massaal bloeien en zo de kleur van het terrein bepalen. Een paar weken later is de soort uitgebloeid en lijkt te verdwijnen. De vrijkomende ruimte wordt dan gevuld door andere soorten die dan weer bloeien en de aanblik van grasveld bepalen met hun eigen kleur.

Rietorchis (foto Laurens van Leeuwen)

Kleurbepalende soorten in de heemtuin zijn vooral Zomerklokje, Dotterbloem, Pinksterbloem, Scherpe boterbloem, Veldzuring, Margriet, Echte koekoeksbloem en Grote Ratelaar. Als u in het voorjaar ten minste elke twee tot drie weken in Bloeyendael wandelt, kunt u de kleuropeenvolging in het park door de bloemen goed zien. (TdR)

Bestemmingsplan en provinciekavel

In het vorige bulletin meldden wij u dat het ambtelijk en bestuurlijk apparaat van de provincie Utrecht in 2012 het huidige Fortisgebouw gaat betrekken. De nu in gebruik zijnde kavel met gebouwen gaat binnenkort in de verkoop. Eerdere plannen van de provincie om de bestemming van de kavel tussentijds verruimd te krijgen (zodat bijvoorbeeld hogere kantoorgebouwen en horeca mogelijk zijn) zijn mede onder druk van onze stichting ingetrokken. Er wordt echter gewerkt aan een nieuw bestemmingsplan Rijnsweerd/ Maarschalkerweerd, waaronder ook Park Bloeyendael en het provincieterrein vallen. Dit plan komt in plaats van een groot aantal inmiddels verjaarde bestemmingsplannen van deelgebieden. De gemeente heeft de plicht om bestemmingsplannen actueel te houden en kiest er nu voor om van een groot gebied in één keer de gebruiksmogelijkheden en beperkingen vast te leggen. Hier valt veel voor te zeggen en inmiddels heeft de gemeente een kadernota uitgebracht waarin de uitgangspunten voor het nieuw op te stellen bestemmingsplan op een rij staan. Tijdens een raadsinformatieavond voor deels nieuwe

gemeenteraadsleden hebben we commentaar gegeven op de nota. In grote lijnen was dat positief: de nota maakt een doordachte indruk en Bloeyendael heeft een sterk beschermde status. Wij hebben dat ook bepleit voor de provincietuin, want die hoeft volgens de nota slechts 'met respect' te worden behandeld. Dat klinkt wel aardig, maar geeft geen garanties. Verder hebben we aandacht gevraagd voor een betere aansluiting van de wandelpaden van Bloeyendael met die van de omgeving, onder andere door een goede voetgangers-oversteekplaats over de Pythagoraslaan in het verlengde van het nieuw aangelegde Pad naar Bloeyendael. Tenslotte hebben we een grote groenstrook langs de A27 bepleit zodat dieren ongestoord naar nabijgelegen gebieden kunnen migreren. Uiteraard zullen we de totstandkoming van het nieuwe bestemmingsplan kritisch voor u blijven volgen. (TR)

JAARPROGRAMMA 2010 PUBLIEKSACTIVITEITEN

ACTIVITEIT	DATUM	TIJD
zomerhooien	zaterdag 10 juli	10u – 16u
zomeravondhooien	dinsdag 13 juli	19u – 21u
zomeravondhooien	woensdag 14 juli	19u – 21u
zomeravondhooien	donderdag 15 juli	19u – 21u
zomerhooien	zaterdag 17 juli	10u – 16u
afhalen van de wildakker	zaterdag 28 augustus	10u – 16u
OPEN ZONDAG	zondag 5 september	13u – 17u
nazomerhooien	zaterdag 18 september	10u – 16u
nazomerhooien	zaterdag 25 september	10u – 16u
paden vrijmaken van bladeren	zaterdag 20 november	10u – 16u

Bord bij Paddenpoel geplaatst

Vorig jaar meldden wij u de aanleg van een paddenpoel nabij het jaagpad langs de Rijnsweerdse Wetering tussen de Fortisgebouwen en de Oostbroekselaan. Inmiddels is de poel in gebruik genomen door Bruine en Groene kikkers en Kleine watersalamanders, de padden laten nog even op zich wachten. Het gekwaak van de Groene kikkers is al duidelijk te horen. Wel moest er al snel een gaaswerk om de poel worden aangebracht om loslopende honden te verhinderen de bewoners te storen en de planten te vernielen. Niet iedereen houdt zich helaas aan het aanlijngedod. Voor de geïnteresseerde wandelaars hebben we onlangs een informatiebord geplaatst met uitleg over de paddenpoel. (TR)

Plaatsing van het informatiebord (foto Laurens van Leeuwen)

Bent u geïnteresseerd in werk als vrijwilliger in natuurpark Bloeyendael (snoeihout slepen in de winter, hooien in de zomer, paden bladvrij maken in de herfst, graanakker beheren, vuilrapen, nestkastbeheer, etc) dan wel in andere werkzaamheden, zoals bezorging van bulletins?

Mail ons voor inlichtingen info@bloeyendael.nl of bel 030 / 2512 058. Meer informatie op onze website www.bloeyendael.nl.

PARK BLOEYEN DAEL

Ⓞ bezoekerscentrum Bloeyendael Binnen

korte route onder
 Waterlinieweg door:
 |||| te voet
 ooooo met de fiets

x bushalte lijn 11